

NIEUWSBRIEF

Secretariaat:
Verzetsstraat 76
2912 CV Nieuwerkerk a.d. IJssel
Tel. 0180-314870
e-mail adri.den.boer@geo-info.nl
Bankrekening 3452.94.203
Girorekening 0272263 – culturele ANBI
Oudheidkamer: 's-Gravenweg 6a
(tel. 0180-312228)
Museumnummer 1215
Internet-adres:
www.hvnweb.nl

HISTORISCHE VERENIGING

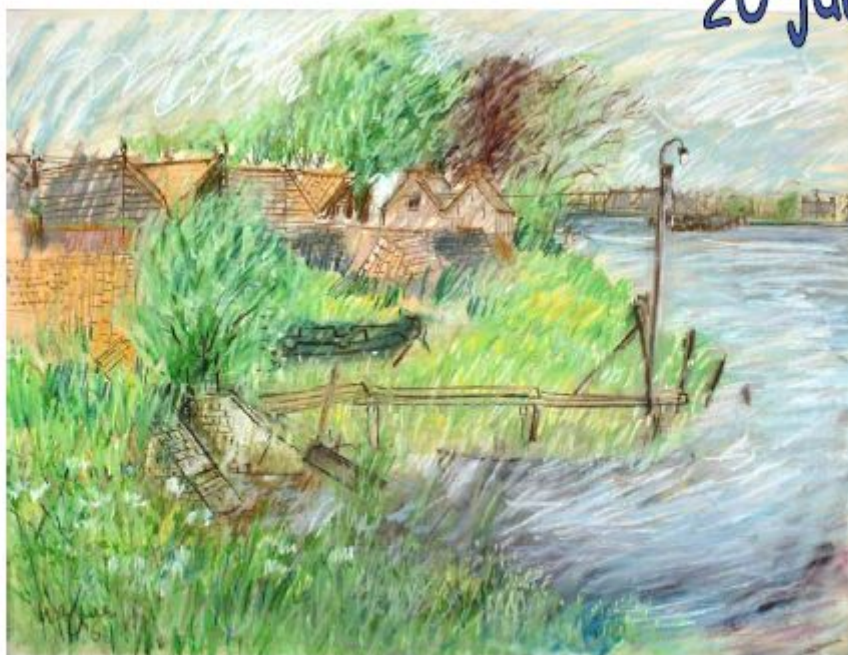
NIEUWERKERK AAN DEN IJSEL

No 61 – NOVEMBER 2012

Open middagen Oudheidkamer (14-17 uur):
3/11, 1/12, 5/1 en 2/2

20 jaar!

Verworven pasteltekening van Klein Hitland buitendijks
door beeldend kunstenaar Jan Wagner, 1966

20 JAAR HVN EN OUDHEIDKAMER

Op 27 maart 1992 werd de HVN opgericht en de Oudheidkamer werd geopend op de Open Monumentendag van 12 september 1992. Zie voor een overzicht van het ontstaan en de groei Nieuwsbrief 47 over het 15-jarig jubileum (zoals alle Nieuwsbrieven inclusief die met jaarverslagen ook op de website present). Sinds 2006 komen pp-presentaties met plaatjes over de jaarlijkse verenigingsgeschiedenis, die van de ALV, op de website en van daarvoor zijn er fotoalbums in de Oudheidkamer. Via de link op de eigen site naar www.hartvanholland-online krijg je zó een elektronisch 'jubileumboek 2008-2012' met wel 70 eigen Oudheidkamerfoto's en persberichten.

'Leden werven leden' zou een mooie respons zijn op de jubilea. Verwijs naar het aanmeldingsformulier op de website (onder 'Contact, nieuws & links') of op de balie in de Oudheidkamer. **Wie vóór 1 januari de meeste leden aanbrengt wacht een passend-aardige verrassing (bestuursleden uitgezonderd)!**

TERUGBLIK ALGEMENE LEDENVERGADERING

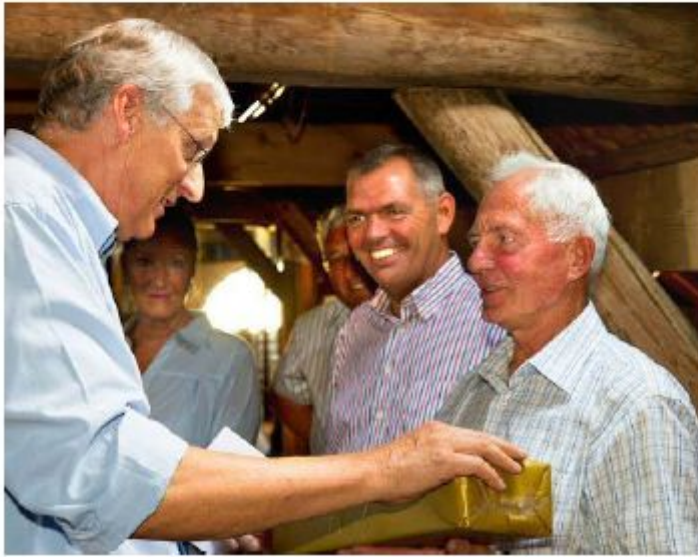
Op 12 juni stelde de ALV de jaarstukken 2011 vast. Lid en plaatsvervangend lid van de kascontrolecommissie 2012 werden Marjolein van Herwijnen en Kees Vermeij. Het aftredende lid Pim van der Zalm mocht als dank een Nooitgedachtkop-en-schotel mee naar huis nemen. Penningmeester Piet Fokker moest constateren dat de grootste uitgavenpost, namelijk de huur, jaarlijks door Vestia Zuidplas en dus ook door de onderverhuurder (normaal) naar boven wordt aangepast, maar dat dit sinds de gemeentefusie met de subsidie níét meer gebeurt. Dat èn eenzelfde stijging bij nutslasten etc. bemoeilijkt de exploitatie toenemend. (Net 100 meter verderop verhoogt de buurgemeente de HVC-steun wè!) Marianne Bazen en Johan Knoester werden als bestuurslid herkozen.

Na de pauze werd een film vertoond van 25 jaar geleden over het bezoek van minister Brinkman met vooral de opening van de Openbare Nutsbibliotheek. De voorzitter memoreerde het 20-jarig bestaan van de HVN en verraste Adri den Boer vanwege het feit dat hij 20 jaar secretaris was met een ingelijste kopie van een perkamenten kaart van voor 1500 van wat nu Zuidplas héét (Nat. Archief, kaartenverzameling nr 2427, ook in het boekje 'Thuis in Zuidplas').

JUBILEUM OP STALZOLDER EN SCULPTUUR VOOR FAM. MOLENAAR

Op 8 september startte een nieuwe wisselexpositie met één paneel over de 20-jarige Oudheidkamerhistorie en verdere panelen met kunst (zie hieronder). Bij de opening schonk voorzitter Johan Knoester namens de HVN als dank voor alles aan Maarten en Eefje Molenaar de passende sculptuur 'Schouder aan schouder' van Corry Ammerlaan (Artihove) uit Bergschenhoek.

'ARM & RIJK: KUNST MET KLEIN HITLAND'

Onder het thema *Arm & Rijk* van de Maand van de Geschiedenis organiseerde de HVN een expositie van werken met de steenplaats Klein Hitland. Die werken van wel een dozijn kunstenaars zijn deels in origineel, deels in kopie te zien en dateren van 1943 tot 1996, terwijl Klein Hitland in 1964 met de ijsselsteenproductie stopte. (Uit diverse kunstwerken blijkt dat de stenenvoorraad niet vóór 1968 weg was.) De HVN is ervan overtuigd dat Klein Hitland met vier op de rijksmonumentenlijst staande open veldovens en in de nabijheid van een stad als Rotterdam met een kunstacademie de meest geschilderde en getekende steenplaats van Nederland is. Aanleiding voor de expositie was de verwerving van twee tekeningen in pastelkrijt uit 1966 van Klein Hitland van de bekende Rotterdamse kunstenaar Jan Wagner. De tentoongestelde werken komen dus deels uit eigen bezit, maar zijn deels ook geleend. Dat laatste gebeurde van particulieren, maar ook van de gemeente Zuidplas. Dank! Haar werk van Hans van Helden stond op Nieuwsbrief 52 van oktober 2009 met erin de zin: *'Het (BKR-)contraprestatiewerk mocht de HVN-secretaris recent van het depot boven in het Raadhuis naar de werkkamer van wethouder Jan Slagt verhuizen (en fotograferen).'*' Nu hing het op de kamer van wethouder Arjen Hazelenbach, HVN-lid.

De wisseltonstelling is op 8 september (Open Monumentendag) geopend met het ophangen van genoemd werk door cultuurwethouder Jan Verbeek (ook HVN-lid) en is t/m februari 2013 te zien. Verbeek zei daarbij 'Vrijwilligers zijn het cement van de Oudheidkamer' en gaf een cheque vol vraagtekens. Nadien werden die ingevuld en kreeg de HVN €200. (Bij het 15-jarig jubileum gaven de wethouders Venrooy en Slagt een bloemstuk namens de vorige gemeente.)

SUBSIDIEKORTING 2013

B&W willen een kaasschaafkorting van 5% op alle MO-subsidies. Voor de HVN is dat bovenop het weer uitblijven van indexeren €600 minder subsidie. Sinds de gemeentefusie betekent dat bij elkaar al ca 15% minder.

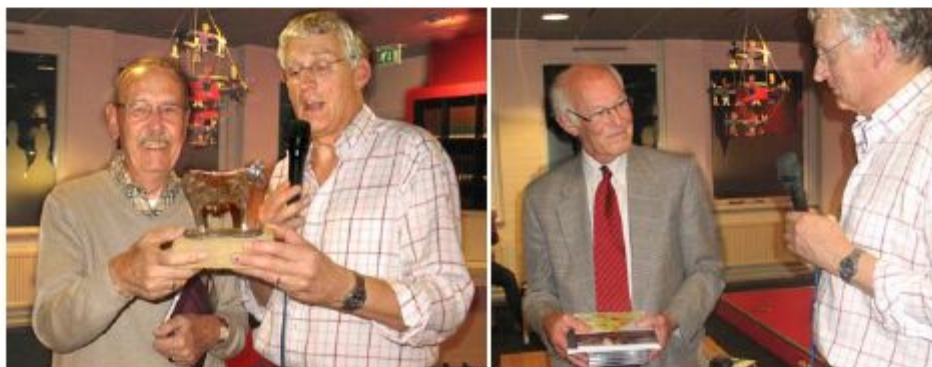
LEVENDIGHEID OVER MONUMENTEN

Op Open Monumentendag werd er door de bibliotheken een fietsroute georganiseerd langs monumenten in Midden-Holland. Het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Midden-Holland en de Provincie subsidieerden deze gedrukte fietsroute. De HVN assisteerde met de productie en de Oudheidkamer in rijksmonument *Nooit Gedacht* deed mee. (De afgesproken en daarin gepubliceerde muziek van leerlingen van wat nu heet MOZ-Art - de muziekschool - werd daags ervoor helaas afgemeld.) Op 7 september had de Rotterdamse editie van het AD een interview met de HVN-secretaris onder de kop 'Strijd om vergeten monumenten'. *'Al twintig jaar doet de historische vereniging in Nieuwerkerk aan den IJssel verwoede pogingen om de 'pareltjes' in haar dorp een beschermde status te geven'*; was de openingszin. Gememoreerd werd ook dat de gemeente Zuidplas niet alle monumentale panden aan haar lot overlaat: in Zevenhuizen en Moerkapelle staan ze wél op een lijst van beschermde monumenten! Harmonisatie moet toch? Als voorschot schreven Oud Zevenhuizen-Moerkapelle en de Historische Verenigingen van Moordrecht en Nieuwerkerk aan den IJssel samen een constructieve brief aan college en raad. Daar werd toe besloten op een gezamenlijke vergadering op 21 juni in de Oudheidkamer. Dat het verzenden van die brief in de kranten kwam inclusief de informatie over de planning van commissiebehandeling in september, werd ter secretarie niet gewaardeerd. Die behandeling in september ging trouwens ook weer niet door.

Constructiever was de raad van Rijnwoude. Vóór zijn herindeling in 2014 voegde hij nu 60 gemeentelijke monumenten aan zijn lijst toe! In zo'n ideaalbeeld waardeert men ook iets van wat er al is in plaats van alleen maar te hopen op miljonairvilla's die uitblijven. Is het een mentaliteitskwestie?

DVD 'STENEN UIT SLIB' TE KOOP

Op 22 oktober trok de 'steenrijke' HVN-avond in de bibliotheek meer dan 100 bezoekers. Het was een vervolg op de filmavond daar van 4 oktober 2011 met als verrassing 15 minuten toen 'stomme' kleurenfilm van Klein Hitland van 1963 van Jaap Maris uit nu Ridderkerk (toen Ouderkerk, foto rechts). Amateur-cineast Cor Vermeulen (foto links) heeft op basis hiervan en uit vele andere bronnen de unieke kleur- en klankrijke film 'Stenen uit slib' gemaakt. Hij kreeg een 'bronzen kalf' en dhr Maris de eerste dvd's. De film komt/staat op de website en is op dvd te koop voor €7,50 plus evt. verzendkosten, contact Piet Fokker.

PLATFORM MOOI ZUIDPLAS

Vanuit de HVN neemt lid en vrijwilliger Cor van der Glas deel in het nieuwe platform Mooi Zuidplas. Het is een club met een positieve benadering van milieu, landschap en cultuurhistorie. Het bestuur beseft dat standpunten daarvan niet altijd die van alle HVN-leden kunnen zijn. Andersom is de HVN het nog steeds oneens met het bestuurlijk negeren van haar positief aanvullende zienswijze uit 2009 over de Zuidplasplannen. Het ingehuurde bureau DHV schreef toen hondsgetrouw als 'his masters voice' in een deelrapport over Cultuurhistorie: 'Er is geen informatie beschikbaar over de in het gebied aanwezige gemeentelijke, provinciale en rijksmonumenten. Zodoende zijn deze niet meegenomen in de MER-beoordeling.' (Sinds Nieuwsbrief 51 is hierover bericht. We kregen een ontvangstbevestiging van het ISMH die de brief naar bevoegd gezag Nieuwerkerk aan den IJssel doorzond, dat hem evenmin behandelde als later Zuidplas.)

WISSELEXPOSITIE IN BATAVIER OVER STENENKRUISTER

Op de voorzolder van de nieuwe gemeentelijke Batavier is de HVN-vitrine voorzien van materiaal over de ijsselsteenbakkerij en de stenenkruister van 1898.

DAKHERSTEL EN HERINRICHTING EERSTE HOOIBERG

Op 21 juni werden vanuit een hoogwerker tien emmers cement aangebracht tegen de nokvorsten van het met pannen gedekte deel van *Nooit Gedacht* (stal en tussenruimte). Dit was in opdracht van eigenaar Vestia Zuidplas tegen het lekken daar. Het door vrijwilligers herinrichten van de eerste hooiberg vordert, zie foto. Mevr. Oudshoorn gaf een forse wandvitrine, die daar zal worden opgehangen.

HVN-EDUCATIE OP CULTUURHISTORISCH TOPPUNT

De juni-nieuwsbrief van het Streekmuseum Krimpenerwaard blikt uitgebreid en met een foto terug op de excursie van hun rondleiders naar Klein Hitland met HVN-rondleiding van 19 april. *'Natuurlijk weten we vanuit ons eigen streekmuseum wel het een en ander over steenplaatsen, toch hoorden en zagen we allerlei nieuwe zaken, zoals de handel in kavels voor de kleiwinning. (...) Al met al een leerzame rondleiding.'*

Op 12 juni was er weer een cultuurhistorisch toppunt met wel drie HVN-rondleidingen bij de steenovens op Klein Hitland (Comenius en het Capelse IJsselcollege). Het IJsselcollege had op 26 juni nog een forse groep. Beide scholen i.c. hun geschiedenisleraren Wakkee en Van Splunder vragen de HVN zoiets elk jaar om die tijd. De gemeente als monumenteigenaar bleek recent op www.steenovens.nl voor rondleiden te gaan verwijzen naar turfschuurhuurder Wilco van Hoogdalem, maar dit educatief werk deed de HVN nog graag (op verzoek en in overleg).

CONCEPT-STRUCTUURVISIE HISTORISCH VERBETERD

In de concept-structuurvisie 2030 van Zuidplas van mei had de gemeente de eigen steenovens wel net bevorderd tot 'cultuurhistorisch toppunt'. In een kader zette men in de visie de (on)zin *'In de 19^e eeuw vestigden steen- en pannembakkerijen zich langs de Hollandsche IJssel.'* In Het Kanaal heette dat 'geschiedvervalsing', maar het is of wordt daardoor verbeterd. De gemeentelijke bron is de website www.hitland.info (nog niet verbeterd). Hoe dan ook, *'Zuidplas wil de cultuurhistorische toppunten op kleinschalige en zorgvuldige wijze ontwikkelen, zodat deze zowel recreatieve als educatieve functies vervullen.'*

De HVN is benieuwd. Dat op de website van de gemeente een (terecht) trotse restauratiefoto van de ovens staat bij de oproep om open sollicitaties met de leus 'Zuidplas haalt je binnen' kan nog best. Het metalen bord met in zwart op geel de tekst 'Restauratie steenovens' daar aan de dijk zou echter weg kunnen.

MEER OVER STEENPLAATSINFO VAN HITLAND

Het stond al in Nieuwsbrief 59 van januari 2012: bij brief van 28 september 2011 antwoordde directeur ir. J. Lassche van het recreatieschap Hitlandbos op de HVN-brieven van 7 september 2010 en 2011. HVN-opmerkingen over het gebrek aan actualiteit van een nog resterend informatiebord bij de Kortlandstraat nam hij ter harte en hij schreef deze 'bij gelegenheid aan te laten passen'. Op het bord is de cultuurhistorische aanduiding 'resten van steenovens' sinds 2010 bepaald te bescheiden en doet geen recht aan de gemeentelijke inspanning! Marijke Edel vroeg als (nog) afgevaardigd raadslid in het Algemeen Bestuur van het recreatieschap in juli 2012 naar de stand van zaken van die aanpassing. De directeur dacht dat alle informatieborden al verdwenen waren. De Kortlandstraat is ook een eind weg van de golfbaan...!

HVN: CULTUUREDUCATIE TE OVER

De HVN doet meer aan cultuureducatie dan alleen voor basisscholen. De stichting VEDJ vroeg educatieve steun bij hun themadag over WOII in het Essepark op 22 september. De HVN-secretaris gaf die graag. Ook vier PABO-studentes wendden zich deze herfst juist tot de HVN om in hun minor cultureel erfgoed te duiken in Nieuwerkerk in WOII en ze werden geholpen. Het bestuur constateerde dat deze vragen *niet* werden gesteld aan het Verzetsmuseum ZH in Gouda, dat juist als doel heeft: 'uitdragen van de geschiedenis van WOII'. Dit wordt nota bene ook door Zuidplas en (anders dan de HVN) zelfs met inwonerbijdragen gesteund! Het 'meer' van de HVN zit 'm in het lokale karakter, ook uitgedragen in de permanente expositie over WOII op de stalzolder van de Oudheidkamer. Verder liep een VWO-er van Thorbecke VO nog een maatschappelijke stage in de Oudheidkamer.

NOG MEER CULTUUREDUCATIE: GESCHIEDENISLAB OVER POLDERS

Cultuureducatie is primair een taak voor de scholen, maar die worden graag van vele kanten geholpen! Buiten de lokale coördinatie om is in opdracht van het Erfgoedhuis Zuid-Holland het Rotterdamse bedrijf Geschiedenislab bezig met een lesbrieven voor groep 7 en 8 basisonderwijs over polders in Midden-Holland. De lesbrieven bestaan uit een algemeen deel over ontginning, veenafgraving en droogmaking. Daarnaast komt er voor iedere gemeente een informatieve tekst. Omdat het de bedoeling is dat de scholen zelf op pad gaan, in de ideale situatie in samenwerking met de lokale historische vereniging(en), is er per gemeente een lijstje met tips over wat er te zien is in het landschap. De HVN werkte op verzoek graag mee aan een concept voor leraren. (En aanvankelijk was het ook voor dit bedrijf weer verwarrend dat de polder en de gemeente Zuidplas niet samenvallen....)

BESTEMMINGSPLAN OUDE DORP MET 'ALEXANDERPLAS'...

Er is een nieuw ontwerp-bestemmingsplan Oude Dorp, net zo conserverend als dat van tien jaar geleden. Daartegen is geen bezwaar! Nu is het een extern product van BODG Ruimtelijk Advies (drie man) uit Rotterdam. Historisch opvallend was in de toelichting het noemen van de *'Alexanderplas'*, die op geen enkele oude kaart te vinden is: de drooggelegde Kleine Plassen in Schieland, w.o. de Esseplas en ook nóg een Zuidplas (bij Kralingen), kregen pas als droogmakerij in 1874 de naam Prins Alexanderpolder! Dat was naar prins Alexander, die leefde van 1851-1884, en hún met terugwerkende kracht benoemde *'Alexanderplas'* zou dus pas van na 1851 kunnen zijn. Een verbeter-tip is aan de gemeente gegeven. Vóór anderen 't gaan herhalen, dachten we, maar het was tevergeefs.

BESTEMMINGSPLAN GROENE ZOOM NEGEERT RIJKSMONUMENTEN

Genoemd bureau BODG Ruimtelijk Advies maakte ook een ontwerp-bestemmingsplan Groene Zoom. Ook dat werd in juni in de commissie Ruimte behandeld. Dat *'Nooit Gedacht'* daarin een woonbestemming houdt met de functie-aanduiding museum klopt, prima! Jammer is door gebrek aan kennis en interesse deze passage: *'Langs de 's-Gravenweg staan enkele gebouwen die als beeldbepalend zijn aangemerkt, deze zijn echter niet in dat bestemmingsplangebied gelegen. Ook in de delen van de Bermweg en de Hoofdweg die binnen het plangebied vallen zijn geen cultuurhistorisch waardevolle gebouwen gesitueerd.'* De aanwezigheid van de rijksmonumenten 's-Gravenweg 3, 6/8, 10 en 16 in het plangebied wordt genegeerd. (Een h.a.h.-blad kopte eens dat de monumenten hier op een rijtje staan!) Van wikipedia.org tot hvnweb.nl geven websites deze Nieuwerkerkse rijksmonumenten met de juiste omschrijving en een foto! HVN-lid Wim Janse (CDA) vroeg in de commissie Ruimte wel of voortaan bestemmingsplannen waarin monumenten zijn gelegen, ook in de monumentencommissie kunnen worden behandeld. Ook in de vergadering van de monumentencommissie van 17 juli is op het bestemmingsplanmanco gewezen. Gemeenten hebben trouwens sinds 1-1-2012 een nadrukkelijke ***verplichting*** om cultuurhistorische waarden in bestemmingsplannen op te nemen. De raad dient het college ook op dat punt te controleren.

FOUTE VOORLICHTING OVER OUDHEIDKAMER

Op 19 september publiceerden B&W op hun voorlichtingspagina dat er een omgevingsvergunning was gevraagd voor verbouw en uitbreiding van 's-Gravenweg 6-8. Dat is *Nooit Gedacht* met de oudheidkamer! De aanvraag wás echter voor nr 6b, één van de zorgpanden. Correctie werd tevergeefs gevraagd.

RCE BLIJ OVER HVN-BEHEER MOLENROEDE BIJ OUDHEIDKAMER

'Heel hartelijk dank voor de foto's. Blij te zien dat de roede er nog is, en dat deze in een redelijke tot goede staat verkeert. Succes met de verdere instandhouding van deze steeds zeldzamer wordende molenonderdelen. Met vriendelijke groet, ing. G.M.H. (Gerard) Troost, Specialist molens en waterbouwkundige werken Rijksdienst Cultureel Erfgoed' (mail 30 d.d. mei 2012).

In de voorafgaande correspondentie bleek het digitale persbericht van de gemeente Neede van 11 februari 1999 met als kop *'Zeldzame Pannevis-roede van Needse molen gaat naar museum Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel'* nog present te zijn bij de RCE. (In het geciteerde B&W-schenkingsbesluit van daar stond terecht ook dat de roede afkomstig was van de bovenmolen van de Nieuwerkerkse polder Esse, Gans- en Blaardorp.)

OUDHEIDKAMER 'VERY INTERESTING' VOOR AMERIKANEN

Op 6 juni was er een mini-bezoek van gezusters Ooms, afkomstig van de Capelse 's-Gravenweg, uit nu IJsselmuiden, Harderwijk en het dorp Owego in de staat New York (USA). Neeltje Briggs-Ooms had haar zonen April en William Briggs bij zich en die noteerden in het gastenboek *'Very interesting'*.

OOK INFORMATIEBORD STEENOVENS IN CAPELLE

Op 21 juni is in Capelle bij de gemeentewerf aan de Groenedijk (daar correct zonder tweede n) een mooi informatiebord onthuld op een kunstwerk dat op ware grootte ovens van de voormalige steenplaats Kouwenhoek symboliseert! De veldovens daar waren tot rond 1900 actief.

EXPO EN HOP IN CAPELLE

'Ambulant en winkelstand' is een nieuwe expositie in het Capels Historisch Museum. Voor een mini-winkeltje werd, zoals al langer geleden was afgesproken, onder andere dubbel HVN-materiaal geleend. De nieuwe HVC-voorzitter Jos Specht memoreerde het dankbaar bij de opening.

De Bibliotheek aan den IJssel ontwikkelt samen met het (nieuwe) gemeentelijk archief van Capelle aan den IJssel en de HVC een historische ontmoetingsplaats (HOP) in de centrumvestiging van de bibliotheek. De historische ontmoetingsplaats wordt mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van dienstverlener ProBiblio (ZH-breed project).

N.B. Het oud-archief van Capelle berust bij het Gemeente-Archief Rotterdam.

UIT DE AANWINSTEN

Van één van de twee misplaatste RAF-bombardementen in 1945 had de Oudheidkamer al bomscherven. Heel bijzonder was nu wat Mevr. F.T. Wassing-Zanen uit Gouda bracht op de open middag van juli. Het was het zondagse meisjestasje met inhoud (zie foto pag. 9) van haar zusje Nellie Zanen, dat op 19 maart 1945 op de 's-Gravenweg bij zo'n bombardement omkwam. (Op advies van haar vader Hermanus drukte ze zich plat tegen de muur van het huis van de familie Steenbergen, dat juist instortte....) Het tasje bevat een foto van haar, naamspeldjes, haar tot haar dood afgestempelde kaart van de Hervormde zondagschool 'Johannes', tekstplaatjes daarvan en haar psalmboekje.

Dat laatste was een geschenk van de gereformeerde opoe Zanen op haar zevende verjaardag op 16 februari 1943. 'Jong gestorven - vroeg bij God', zo werd er later aan de binnenzijde van het koft bijgeschreven. Naderhand volgde nog haar poësiealbum vanaf 1943 met achterin een herinneringsbijdrage van haar vader en 'Nellies lievelingslied', het kindervers 'Daar boven juicht een grote schaar van kind'ren voor Gods troon'.

Verder schonk mevr. Wassing onder andere een vaasje met op het deksel een afbeelding van het (nu oude) station, ook een waardevolle aanvulling op de collectie. Van mevr. De Groot (Pr. Beatrixstr.) kwam een Heilig Hartbeeld. Van dhr Quispel kwamen handpompen en De Keizer-karaffen. Van de fam. Post uit Moordrecht kwamen kruiken van 5 en 10 kan (= liter), de laatste met een likeurop-schrift 'Creme de vanille' van ook de distilleerderij De Keizer van C.T. Post uit Nieuwerkerk. Verder zaten er daarvan koperen trechters, een weegschaal en een flessesluiters bij. Ook gaf men een ballonfles van het merk Viresa. Van mevr. Oudshoorn kwamen onder andere zeer oude rokspuiten.

Dhr W. de Haan uit Moordrecht schonk op 1 september een bevrijdingsbordje uit 1945. De fam. Roskam uit Moordrecht gaf al eerder en na een groepsbezoek van de Sint Jozefschool van daar (nieuwe 'klant' trouwens) onder andere een basculeweegschaaltje met bakje en gewichtjes. Van mevr. Van Vliet kregen we twee poppen in de klederdracht van partnergemeente Bückeburg (D). Van de politie Zuidplas (Hollands Midden) werd ontvangen een tafeltje voor het nemen van vingerafdrukken en een reddingstouw. De omschrijving van net zo'n tafeltje op de website van het Nederland Politiemuseum: 'Dactyloscopische tafel voor het nemen van vingerafdrukken. Met rubberen rol en losse glasplaat. De glasplaat werd op de tafel bevestigd en voorzien van een laag inkt waarop de vingers werden gerold. Die werden vervolgens op een formulier afgedrukt. De aan de tafel bevestigde grote rubberen rol was bedoeld om de handpalm en vingers in één keer op het formulier te rollen. De hand werd van vingertoppen tot de pols ingesmeerd met inkt en vervolgens vanaf de pols, op het formulier over de rol, naar het lichaam toe gerold.'

Lida Por-Bakkeren uit Zuidland groeide op in Nieuwerkerk op Ringdijk 28, een adres dat later Westringdijk 14 werd. Op de ouderlijke tuin verzamelde zij archeologische kleipijpenkoppen en -stelen (met volop zij- en hielmerken), alsmede zoetwateroesterschelpen. De rijkdom aan pijpen kwam doordat het vóór de drooglegging van de Zuidplas de plek was van de

Cortlandseweg, en de (grote) schelpen zijn uit de plas. Daarnaast gaf Lida een kistje met opschrift 'Boorden.', boekjes en spelletjes. Van Bert Jongeneel kwam uit het rijke verleden van de afvalinzameling een gegalvaniseerde vuilnisemmer met de tekst *N a/d IJ 2769*.

Via mevr. Boot werd uit de boedel van dhr Haak ontvangen uit WOII Amateur-sigaretten en DE-surrogaatkoffie, materiaal van de bevrijdingsherdenking 1995 en een oude ophanglijst. Mevr. Hendriks gaf fraaie handwerken. Een onbekende gaf een ingelijst borduurwerk uit 1917 met het Dochttertje van Jaïrus (Lukas 8) af. Piet Valkenburg schonk de megafoon van de zwemvereniging De IJssel van rond 1940. Gerth Westmaas gaf de specifiek plaatselijke raadsmap die Nieuwerkerk aan den IJssel nog in 2006 liet maken! Dhr Hagendoorn gaf een steenvorm én een afstrijkhout, dat laatste had de HVN nog niet. Allen veel dank!

WEBSTEKTIPS

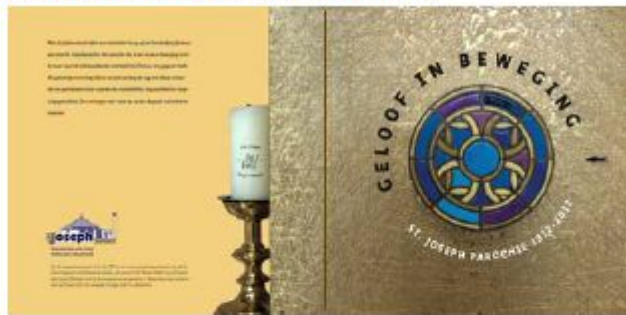
* De genealogische site www.familie-rook.nl/ blijft van belang voor de ijsselsteenbakkerij en linkt onder andere ook naar de site van de HVN. Van 1661 tot 1709 bezaten telgen uit deze familie de steenplaats Klein Hitland. Opgenomen samenvattingen uit het oud-archief van Nieuwerkerk bewijzen onder meer dat feit. Een in 1864 geboren nazaat Arie Rook was nog stoker in Nieuwerkerk....

* Martina van den Dool uit Amersfoort schreef al in 2010 een ook voor Nieuwerkerk relevante bijdrage voor de cursus *Lieux de Mémoire* aan de Open Universiteit. Hij gaat over de gedenksteen nabij het station Amersfoort voor onder andere de daar op 5-2-1945 gefusilleerde Nieuwerkerkse tuinder en verzetsman D.F. (Dirk) van den Dool. De bijdrage staat op de website www.familievandenDool.info. (Daarop ook scans van bijdragen uit Het Kanaal van 2006 en 2008.)

* Met www.theeuropeanlibrary.com kun je in één zoekopdracht de digitale catalogi van 48 Europese nationale en onderzoeksbibliotheken raadplegen. Handig! Zo blijkt het boek 'Nieuwerkerk aan den IJssel in vroeger jaren' van Arjan den Boer, waarvan in 1993 het eerste exemplaar in de Oudheidkamer werd gepresenteerd, aanwezig te zijn in de nationale bibliotheek van Slovenija (Ljubljana)! De uitgever uit Hulst liet het ook daar ergens wel drukken....

SIGNALEMENT VAN NIEUWE HISTORISCHE UITGAVEN

* In juni verscheen van Coen Post en Francien van Kersbergen het mooie jubileumboek "Geloof in beweging - St Joseph parochie 1912-2012" met vooral plaatjes. Er staan ook foto's in van de twee vaandels en van

de torenspits uit de Oudheidkamer! (Dat inclusief een foto van de alpinist die de haan van de toren haalde!) Het boek is voor €10 te koop op het parochiesecretariaat in de kerk. De Oudheidkamer voegde dit boek al bij het boekje "St. Joseph 75 jaar". Niet deze boeken, maar wel De IJssel- en Lekstreek van 11 juni 1937 vermeldde dat het oud-pastoor Van Eeden bij het 25-jarig jubileum ontroerde 'de torenspits van het landelijk kerkgebouw met het kruis, als symbool van trouw, weder te mogen zien'. Nu bij de Oudheidkamer dus!

* Van Henny van Dolder-de Wit verscheen in *De Schatkamer* 2012-2 'De eerste subsidie voor het onderhoud van de Sint-Janskerk, 1820-1821'. De supervisie over die restauratie kreeg de aan de Nieuwerkerkse 's-Gravenweg wonende opzichter van Schieland J. van der Loo! Eén der inschrijvers was ook nog de Nieuwerkerker G. Keij, maar hij was te duur. Een Brabander was goedkoper....

* In het huis-aan-huisblad *Het Kanaal* leverden de rubrieken *Toen & Nu* en *Nieuwerkerkers van Toen* weer gratis volop lokale historalia. Zeker voor de leden van buiten de regio: elke *Toen & Nu* met maar iets Nieuwerkerks komt sinds januari 2009 ook direct in de weblog op www.groenehartarchieven.nl. (Het hele Kanaal is intussen ook te lezen op www.hetkanaal.nl.) Deze keer vermeldenswaard vanwege HVN-objecten erin zijn deze vier *Toen & Nu*'s:

- over het in de vorige Nieuwsbrief genoemde boek van Cees Hoogendijk onder de titel '**IJdel naamgebruik op Nieuwerkerkse stenen**': de op de HVN-schoolsteen van 1875 vermelde Eeuwout Hoogendijk van Lange kreeg slinks Hoogendijk als tweede voornaam en deze rijkste Nieuwerkerker adopteerde die naam Hoogendijk sjiek doch onwettig in zijn achternaam.... (editie 6 juni 2012);
- '**Bankkantoren van verleden toekomst**' met Oudheidkamer-objecten van de Boerenleenbank/Rabobank als illustratie (editie 25 juli 2012);
- '**Klein Hitland: geschiedvervalsing bij gemeente en jubileumtentoonstelling in Oudheidkamer**' (editie 22 augustus 2012) over de nieuw verworven HVN-pastels van Jan Wagner uit 1966;
- '**Bommen en ploegscharen op themamiddag WOII**' over de aanwinsten van de in 1945 omgekomen Nellie Zanen (editie 26 sept. 2012). Hierover publiceerde ook het AD op 24 oktober.

UIT OUDE KRANTEN (www.kranten.kb.nl)

In Nieuwsbrief 58 van september 2011 is de fraaie scheerkom afgebeeld, een jubileumgeschenk uit 1874 voor chirurgijn Arie van Leerdam. Deze kom was toen verkregen van Lijntje Moons-van Erkel uit Linde (Dr.). Hierbij plaatsen we zijn dankbetuiging voor de jubileumaandacht, zoals geplaatst in de Amsterdamse krant *Het Nieuws van den Dag* van 31 augustus 1878 (ill. links). Het *Rotterdamsch Nieuwsblad* van 1902 bevat een curieus molenbericht (ill. rechts). De HVN gaf dit maar ingelijst door aan de bevriende stichting Molen Kortenoord.

De ondergeteekende brengt bij deze zijn hartelijken dank aan vrienden en kennissen, welke van hante belangstelling en vriendschap in zoo ruime mate hebben doen blijken, zoo van hier als elders, bij gelegenheid van zijn Vijf-en-twintig-jarig Jubileum, als Practis. arend Geneesheer binnen deze Gemeente gevestigd. (6830)
Nieuwerkerk a/d. IJssel, 24 Aug. 1874.
A. VAN LEERDAM,
Genees-, Heel- en Verlofskundige.

— Toen de koopman G. uit Rotterdam, over Nieuwerkerk a/d IJssel naar Gonda reed, schrikte het paard te Kortenoord van den korenmolen, waardoor paard en wagen van den dijk geraakten, en zeker in den IJssel gekomen zouden zijn, indien er niet juist een boom op die plaats had gestaan. Met een weinig averij en den schrik kwamen de reizigers er nu af.

FELICITATIES VOOR HVN-LID GERT BINK

Tijdens zijn afscheid van bureau voor archiefbeheer Van Lee & Van Everdingen werd HVN-lid Gert Bink (64) ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Naast meer was hij van 1989 tot 2002 lid en secretaris van de Adviescommissie van het (toenmalige) Streekarchief Hollands Midden. Aan de orde is nu dat de Adviescommissie van het Streekarchief Midden-Holland aan het DB daarvan voor wil stellen om Gert Bink (naast Adri den Boer) vanuit de HVN tot lid te benoemen.

WELKOM AAN DE NIEUWE LEDEN

- mevr. V. Hendriks, Uilendaal 6, 2914 RG
- fam. A. Prinsen, Parallelweg-z 40, 2914 LG
- fam. J.W. Schuurman, Batavierlaan 83, 2912 SC
- mevr. J. van Gelderen, Vrijheidslaan 40, 2912 EB

Werf ook een lid!

CONTRIBUTIE

Bij deze Nieuwsbrief worden leden zo nodig nogmaals verzocht om hun contributie voor het jaar 2012 over te maken. De minimum-contributie voor leden is door de ALV in 2006 vastgesteld op **€15**, terwijl de minimum-donatie voor bedrijven **€50** is. Als culturele ANBI biedt de HVN de mogelijkheid om de bedragen 1.25 x af te trekken voor de belasting, aan rijkswaardering geen gebrek dus!

Het bestuur verzoekt u om deze bijdrage over te maken op een van deze rekeningnummers: Rabobank - 34.52.94.203 of Postbank - 27.22.63, onder vermelding van 'contributie 2012', waarvoor bij voorbaat dank!